

SMK

Saksbehandler:

Aysha Grønberg

Epost:

aysha.gronberg@forbrukerradet.no

Vår dato:

30.03.2026

Vår referanse:

26/141 - 1

Deres dato:

Deres referanse:

Arbeidet for matsikkerhet må prioriteres høyere

Forbrukerrådet er bekymret for forbrukernes tilgang til viktige varer i en krise. Det går for langsomt med beredskapsarbeidet. Å sikre folks tilgang til mat og medisiner må prioriteres høyere.

Under konflikter og andre kriser er det vanlig at det inntreffer knapphet og urimelig høye priser på viktige varer, på grunn av blant annet svikt i distribusjonssystem, hamstring og svartebørs.

Derfor skrev Forbrukerrådet til Totalberedskapskommisjonen i mars 2023 at følgende må være på plass:

- Lokale utsalgssteder må ha tilgang til varer, slik at forbrukermarkedene virker mest mulig normalt.
- Å sikre varetransporten må ha høyeste prioritert, herunder drivstoff ved en eventuell strømstans.
- Et hjemmelsgrunnlag for å pålegge rasjonering av essensielle varer bør være utarbeidet, slik at det kan tre i kraft ved behov.
- Beredskapslager for mat og legemidler må være tilstrekkelige og lokalisert i rimelig avstand til butikker og apotek. Vi bør lære av Finland, som har en mer utbygd matberedskap enn både Norge og Sverige
- Betalingssystemer for kjøp på utsalgssteder må virke. Arbeidet med å utvide en reserveløsning for kortbruk til 4 uker er i dag i gang. Ved en lengre krise, hvor digitale betalingssystemer er uvirksomme i en lengre periode enn fire uker, vil kontanter være eneste alternative betalingsmåte, og må kunne brukes. Effektiv beredskap må også innrettes på scenarier som i normale tider ikke virker sannsynlige.

I behandlingen av Totalberedskapskommisjonens utredning i mai 2025 viste Justiskomiteen til at det er behov for en styrket koordinering og oversikt på tvers av sektorer på dette området, og at Nærings- og fiskeridepartementet derfor har fått et utvidet ansvar for koordinering av forsyningssikkerheten.

Stortinget gjorde følgende vedtak, som er helt sentrale for forbrukernes matsikkerhet:

«Stortinget ber regjeringen utrede etablering av beredskapsbutikker tilsvarende ordningen i Finland og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

«Stortinget ber regjeringen foreslå en modell for matsikkerhet der sjømat, fiskeri og havbruk er inkludert.»

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for mindre, lokale anlegg for spredt lagring av korn på gårdsbruk.»

Oppfølgingen av Stortingets vedtak må nå gis høyeste prioritet, skal vi sikre tilstrekkelig beredskap for en langvarig krise. Gjennomføringen av endringer i infrastrukturen for produksjon, lagring, distribusjon og salg til forbrukerne vil nødvendigvis ta tid. Skal beredskapen være virksom ved en eventuell krise, er det avgjørende at planene ferdigstilles snarest.

Vennlig hilsen

Forbrukerrådet

Mette Fossum
Direktør, Forbrukerrådet

Aysha Grönberg
Fagsjef, Mat og helse

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke signatur.